

WNH
UKSW

Wydział Nauk Humanistycznych
UNIwersytet Kardynała
Stefana Wyszyńskiego
W WARSZAWIE

REDAKCJA CZASOPISMA NAUKOWEGO „ZAŁĄCZNIK KULTUROZNAWCZY”
KATEDRA POETYKI INTERSEMIOTYCZNEJ I KOMPARATYSTYKI MEDIÓW (INoKiR)

ZAPRASZAJĄ NA OGÓLNOPOLSKĄ INTERDYSCYPLINARNĄ KONFERENCJĘ NAUKOWĄ

Artystyczne refleksy Zagłady. Między poetyką wyciszenia a poetyką kiczu

(ONLINE, piątek 23 września 2022 r.)

Wychodząc od inspiracji książką Saula Friedländera *Refleksy nazizmu. Esej o kiczu i śmierci* (1984), proponujemy Państwu interdyscyplinarną debatę nad różnorodnymi artystycznymi sposobami ujmowania problematyki związanej z Zagładą w literaturze i sztukach (audio)wizualnych. Pragniemy w szczególności poddać namysłowi związek między problematyką etyczną a poetyką i estetyką dzieł.

Friedländer uważa, że analizy nazizmu oparte na interpretacjach politycznych, ekonomicznych czy społecznych są niewystarczające, i akcentuje konieczność ujawnienia pewnych struktur wyobraźni (w tym charakterystycznych cech obrazowania), leżących, według niego, u podłoża dawniejszej (a w pewnym sensie i współczesnej) fascynacji zbrodniczą ideologią. Zdaniem autora przywołanej publikacji, o atrakcyjności nazizmu przesądza(ła) nie tyle wyrazistość idei, ile potęga powiązanych z nimi emocji, obrazów i fantazmatów, które łączą ze sobą skrajności: śmierć oraz kicz (rozumiany tu jako zdegradowana, sentymentalna forma mitu). Żydowski historyk dopatruje się podobnych tendencji nie tylko w latach 30., ale i w dyskursie współczesnym (w dziełach powstających na Zachodzie mniej więcej od lat 60., które zdają się – często niejako wbrew swym twórcom – ewokować nie do końca uświadomione fascynacje, por. np.: filmy *Zmierzch bogów* L. Viscontiego, *Kabaret* B. Fosse’a, *Lili Marleen* R.W. Fassbindera, powieść M. Tourniera *Król Olch*). Autor *Refleksów nazizmu* dowodzi, iż szeroko pojęty język (forma utworu) „ma udział w estetycznym oddziaływaniu na wyobraźnię”, powodując, że uwaga odbiorcy przenosi się z cierpienia na „upojną udrękę” – tj. na obrazy mające zwodniczy urok, prowadzące do „oswojenia zbrodni”. Friedländer dostrzega zatem poważne zagrożenie w powiązaniu totalitarnego piekła z kiczem (por. rozpoznania innych, wcześniejszych i późniejszych, myślicieli, takich jak: Walter Benjamin, Hermann Broch, Milan Kundera czy Dubravka Ugrešić). Nie jest to jednak, jak wiadomo, jedyny sposób mówienia o Zagładzie, by przypomnieć tylko, że na antypodach sztuki dokonującej estetyzacji polityki, śmierci i zniszczenia zdają się plasować dzieła pozostające w związku z proklamowanym po kataklizmach XX wieku „kryzysem reprezentacji”, poszukujące antidotum na niewyraźność krwawych doświadczeń w poetyce stylistycznej ascezy, wyciszenia czy wręcz w „manifestacjach zamilknięcia”...

Serdecznie zapraszamy do poszerzonej, interdyscyplinarnej refleksji nad różnorodnymi formami ujmowania przez sztukę problematyki związanej z Zagładą!

Przykładowe zagadnienia:

- Wizualne i językowe stereotypy w artystycznym dyskursie o Zagładzie.
- Melodramat/thriller/horror i inne formy gatunkowe opowiadania o Zagładzie.
- Przejawy i funkcje kiczu w sztuce upamiętniającej Zagładę.

- Poetyka plakatu pacyfistycznego.
- *Nazi exploitation* (np. *Ilsa. Wilczyca z SS, Love Camp 7, SS Hell Camp, Nazi Love Camp 27*).
- Jak namalować doświadczenie Zagłady? Między niepokazywaniem a nadreprezentacją (Stern, Rosenstein, Berman, Celnikier, Oberländer).
- Nazizm, który odstręcza i uwodzi – wizerunek SS-manów w filmach o Holocauście.
- Fotograficzna dokumentacja braku / nieistniejących miejsc i ludzi; „(nie)widoki cudzego cierpienia”.
- O Holocauście z rozmachem – opera wobec doświadczenia Zagłady (np. *Pasażerka* Weinberga, *Cesarz Atlantydy* Ullmana).
- „Poetyka ściśniętego gardła” w obrazowaniu Zagłady (od Różewicza po *Respite* Farockiego).
- Komercjalizacja Holocaustu – reprezentacje doświadczeń traumatycznych w popkulturze.
- Miłość i seks pośród tematów dzieł dotyczących Zagłady.
- Pogłosy Zagłady w dziełach muzycznych.
- Musical jako teatralna forma opowiadania o Zagładzie (np. *Proces Johna Demianiuka. Holocaust Cabaret*).
- Holocaust w kampanijowej oprawie – współczesny teatr wobec doświadczenia Zagłady (np. Warlikowski, Garbaczewski).
- Komisy na temat Zagłady.
- Komediove ujęcia Holocaustu.
- Estetyka Holocaustu w dyskursie politycznym.
- Socrealistyczne narracje o Holocauście (literatura, film, sztuki plastyczne).
- Narracje muzealne wobec Zagłady.

Organizacja konferencji: Redakcja czasopisma naukowego „Załącznik Kulturoznawczy”, Katedra Poetyki Intersemiotycznej i Komparatystyki Mediów (Instytut Nauk o Kulturze i Religii, WNH UKSW).

Rada Naukowa Konferencji (WNH UKSW): prof. ucz. dr hab. Piotr Majewski; prof. ucz. dr hab. Brygida Pawłowska-Jądrzyk; s. prof. ucz. dr hab. Wiesława Tomaszewska; prof. ucz. dr hab. Piotr Weiser; prof. ucz. dr hab. Małgorzata Wrześniak.

Udział w konferencji jest bezpłatny. Organizatorzy planują przygotowanie – w oparciu o wybrane artykuły – recenzowanej monografii zbiorowej.

Przewidywany czas na wystąpienie: 15-20 minut. Możliwość przedstawienia prezentacji (wymaga to wcześniejszego zgłoszenia).

W zgłoszeniu podajemy:

- imię i nazwisko;
- stopień naukowy (ew. „student”, „doktorant”) oraz afiliację;
- adres mailowy (pożądany także numer telefonu);
- adres do korespondencji
- tytuł proponowanego referatu oraz krótki abstrakt określający problematykę wystąpienia

Zgłoszenia prosimy przysyłać w oddzielnym pliku do 15 sierpnia, na dwa adresy:

brygida.pawlowska@gmail.com (prof. ucz. dr hab. Brygida Pawłowska-Jądrzyk)

alexpietka@gmail.com (mgr Aleksandra Piętka; sekretarz konferencji)

Obrady odbędą się w trybie zdalnym. Osobom zainteresowanym prześlemy pocztą zaświadczenia o udziale w konferencji.

Serdecznie zapraszamy!